Հավելված N 1
ՀՀ կառավարության 2017 թ.
հունիսի 29-ի նիստի N 28
արձանագրային որոշման

ԾՐԱԳԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈԽ ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ ՄԱՐԶԱՁԵՎԻ 2017-2020 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ

1. ՆԱԽԱԲԱՆ

1. Անհիշելի ժամանակներից հայ ժողովուրդը, ի թիվս այլ մարզաձևերի (ձիավարություն, ջիրիդ, նետաձգություն և այլն), զբաղվել է հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևով, որը եղել է ազգային տոնախմբությունների անբաժանելի մասը:

2. Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևը խորհրդային ժամանակաշրջանում մասսայականություն չի վայելել:

3. Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական կոմիտեն 2000 թվականից «Հայաստանի «ազգային կոխ» ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպության հետ համատեղ սկսեց կազմակերպել և անցկացնել հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտի մեծահասակների Հայաստանի Հանրապետության առաջնություններ:

4. 2007 թվականից հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտի Հայաստանի Հանրապետության առաջնությունների անցկացումը դադարեցվեց, քանի որ ֆինանսավորման հետ կապված դժվարություններ էին ծագում:

5. 2015 թվականին Հայաստանի Հանրապետության սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարության կողմից առաջադրվեց և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2016 թվականի գերակա խնդիրների ցանկում ընդգրկվեց «Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի զարգացման խթանում» գերակա խնդիրը (Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2016 թվականի հունվարի 14-ի № 131 որոշման № 2 հավելվածի 35-րդ կետ), ի կատարումն որի՝ Հայաստանի Հանրապետության սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարությունը 2016 թվականի ընթացքում մշակեց և Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն ներկայացրեց «Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի զարգացման հայեցակարգը» (այսուհետ՝ Հայեցակարգ): «Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի զարգացման հայեցակարգին հավանություն տալու մասին» Հայաստանի Հանրապետության կառավարության № 46 արձանագրային որոշման նախագիծը հավանության է արժանացել Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2016 թվականի նոյեմբերի 18-ի նիստում:

6. Հայեցակարգը համապատասխանում է Անկախ Պետությունների Համագործակցության երկրների կառավարությունների ղեկավարների խորհրդի

2014 թվականի մայիսի 30-ի «Անկախ Պետությունների Համագործակցությունում ազգային մարզաձևերի աջակցության ու զարգացման մինչև 2020 թվականն ընկած ժամանակամիջոցի ծրագրի և դրա իրականացմանն ուղղված 2015-2017 թվականների միջոցառումների ծրագրի մասին» որոշմանը:

7. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2017 թվականի հունվարի 12-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2017 թվականի գործունեության միջոցառումների ծրագիրը և գերակա խնդիրները հաստատելու մասին» № 122-Ն որոշման 1-ին հավելվածի 87-րդ կետով որպես Նախարարության միջոցառում է ընդունվել ««Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի 2017-2020 թվականների զարգացման ծրագրին հավանություն տալու մասին» Հայաստանի Հանրապետության կառավարության արձանագրային որոշման նախագիծը Հայաստանի Հանրապետության կառավարության աշխատակազմ ներկայացնելը», իսկ նույն որոշման 2-րդ հավելվածի 83-րդ կետով որպես Նախարարության գերակա խնդիր է ընդունվել «Հայաստանի Հանրապետությունում հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի զարգացումը»:

8. 2015 թվականին ստեղծվել է «Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպությունը, որը «Հայաստանի «ազգային կոխ» ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպության իրավահաջորդն է և կատարում է նպաստավոր աշխատանք հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևը պահպանելու, զարգացնելու և տարածելու համար Հայաստանի Հանրապետության մարզերում, Արցախում և հայկական սփյուռքում:

9. Հայկական սփյուռքում հովանավորների ջանքերով մշտապես, նույնիսկ խորհրդային տարիներին, կազմակերպվել և այժմ էլ կազմակերպվում են հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի մրցումներ:

2. ԾՐԱԳՐԻ ԱՌԱՎԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

10. Ծրագրի իրականացումը կնպաստի Հայաստանի Հանրապետությունում, Արցախում և հայկական սփյուռքում հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի պահպանմանը, տարածմանը և զարգացմանը, ինչը լուրջ ներդրում կլինի ազգապահպանության գործում:

11. «Երեխայի իրավունքների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 18-րդ հոդվածով սահմանվում է մշակութային արժեքներին հաղորդակցվելու երեխայի իրավունքը, որտեղ մասնավորապես նշվում է. «Յուրաքանչյուր երեխա ունի իր ժողովրդի պատմությանը, ավանդույթներին, հոգևոր արժեքներին և համաշխարհային մշակույթին հաղորդակցվելու իրավունք»: Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևը՝ որպես դարերի խորքից եկած մարզաձև, կազմում է հայ ազգի հոգևոր մշակույթի անբաժանելի մասը: Հայկական կոխ ըմբշամարտ մարզաձևին արժանի ուշադրություն դարձնելու դեպքում կվերականգնվեն ազգային մարզական գեղեցիկ ավանդույթները, և ազգային պատմական մարզաձևը կփոխանցվի հաջորդ սերունդներին:

12. Ազգային մարզաձևերին բնորոշ է դինամիկություն և շարժական ունակությունների ձևավորմանը նպատակաուղղված մոտեցում, որոնք եղել են

հայ ազգի ռազմաֆիզիկական դաստիարակության բաղկացուցիչ տարրեր: Ըմբշամարտը հնագույն ժամանակներից եղել է հայ ժողովրդի ուղեկիցը, և հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի պահպանումը, տարածումը և զարգացումը լուրջ քայլեր կլինեն ֆիզիկական դաստիարակության՝ դարերով գոյատևած ազգային համակարգի ուսումնասիրման և դրանում առկա առավելությունները ներկա ու ապագա սերունդների ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացում կիրառելու համար:

13. Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտի գոտեմարտերն ուղեկցվում են մարզաձևին հատուկ ազգային երաժշտությամբ և պարով, իսկ մարզիկները հագնում են հայկական տարազին բնորոշ զարդանախշերով ձևավորված մարզահագուստ: Կոխ ըմբշամարտը՝ որպես ազգային մարզաձև, կոչված է պահպանելու հայ ժողովրդի ազգային նկարագիրը և նպաստելու ազգային ինքնագիտակցության խորացմանն ու ամրապնդմանը:

14. Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի բաղկացուցիչ մաս կազմող պարային բաղադրատարրը արտահայտում է սպորտի և արվեստի կապը:

15. Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի Հայաստանի Հանրապետության առաջնությունների ժամանակ լավագույն արդյունքներ ցուցաբերած մարզիկները կմասնակցեն ըմբշամարտի տարատեսակ համարվող գոտիներով ըմբշամարտ մարզաձևի միջազգային մրցաշարերի: Գոտիներով ըմբշամարտ մարզաձևի մրցաշարեր կանցկացվեն նաև Հայաստանի Հանրապետությունում:

16. Մեր պետության քաղաքականությունն ուղղված է մարդու նկատմամբ հոգատարության դրսևորմանը, նրա ֆիզիկական, բարոյական ու հոգևոր զարգացմանը նպաստելուն: Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի հետագա զարգացման, առողջ ապրելակերպի ձևավորման հարցերը ներկայումս հատուկ և մեծ ուշադրության կարիք ունեն: «Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 2-րդ հոդվածում ներկայացվում են օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունների պարզաբանումները, որտեղ նշվում է. «Ֆիզիկական կուլտուրա՝ մարդու առողջ ապրելակերպի և ֆիզիկական կատարելագործման համար հասարակության կողմից ստեղծված և օգտագործվող հոգևոր ու նյութական արժեքների ամբողջություն»: Հայաստանի Հանրապետության, Արցախի և հայկական սփյուռքի երիտասարդ սերնդի համար հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտին՝ որպես մնայուն հոգևոր արժեքին ծանոթանալը և տիրապետելը անհրաժեշտություն է:

3. ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

17. Կոխի մրցումները միջնադարյան Հայաստանում կազմակերպվում էին հրապարակներում, մարզարաններում կամ ուղղակի ազատ տարածքներում, բակերում և այլուր:

18. Հնում մարզիկները մրցությանը մասնակցել են մարզաչուխաներով (բրդյա կտորից կարված երկար վերարկու) և կաշվե փափուկ կիսաճտքավոր կոշիկներով: Նախքան գոտեմարտի սկիզբը ժողովրդական նվագարանների

խումբը հնչեցրել է կոխի ավանդական պարային եղանակը, և մրցակիցները կոխի ավանդական պարն են պարել, որից հետո միայն սկսվել է մրցամարտը: Մրցամարտն ուղեկցվել է երաժշտությամբ: Մարտի տևողությունը եղել է 6 րոպե (ներկայումս մեծահասակների գոտեմարտի տևողությունը 5 րոպե է, պատանիներինը՝ 4 րոպե):

19. Ներկայումս հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի մրցությունների ժամանակ ըմբիշները գոտեմարտում են ըմբշամարտի մրցագորգի վրա: Մրցումներն անցկացվում են մինչև 18 տարեկան պատանիների և 18-ից բարձր տարիքի մարզիկների միջև:

20. Մեր ժամանակներում մրցակիցները հագնում են երկու տարբեր գույների մրցակցային համազգեստ՝ սպիտակ և կապույտ, որոնք ունենալու են հայկական ազգային տարազին բնորոշ որոշ տարրեր, ինչպես նաև հատուկ մարզակոշիկ (կամ մասիկ): Համազգեստը պետք է բաղկացած լինի վերնաշապկից, անդրավարտիքից և թելագործ գոտուց:

21. Գոտեմարտից առաջ երկու մրցակիցները կատարում են պարտադիր պար, որի վերջում լավագույն կատարողին տրվում է առավելություն: Եթե գոտեմարտում մարզիկների ստացած միավորները հավասար են, ապա պարի համար ստացած առավելությունը դառնում է որոշիչ, և տրվում է հաղթանակ:

22. Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի մրցումների, ինչպես նաև ցուցադրական ելույթների ժամանակ պարտադիր է բժշկի ներկայությունը:

23. Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի ուսուցանումը իրականացնում են համապատասխան վերապատրաստում անցած հունա-հռոմեական ըմբշամարտի, ազատ ոճի ըմբշամարտի, ձյուդոյի և սամբոյի մարզիչները:

4. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈԽ ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ ՄԱՐԶԱՁԵՎԻ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ, ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԵՎ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ԾՐԱԳՐՈՒՄԸ

24. Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի պահպանման, տարածման և զարգացման համար անհրաժեշտ են շահագրգիռ գերատեսչությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության սպորտի և երիտասարդության հարցերի, տարածքային կառավարման և զարգացման, մշակույթի, կրթության և գիտության ու սփյուռքի նախարարությունների համակցված գործողությունները:

25. Հարկավոր է, որ ազատ ոճի, հունա-հռոմեական ըմբշամարտերի, սամբոյի և ձյուդոյի խմբեր և ըստ այդմ հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ սովորեցնելու պայմաններ ունեցող Հայաստանի Հանրապետության մանկապատանեկան մարզադպրոցների վերադաս գերատեսչությունները (Հայաստանի Հանրապետության սպորտի և երիտասարդության հարցերի, կրթության և գիտության նախարարություններ, մարզպետարաններ, քաղաքապետարաններ) նպատակադրված մոտեցում ցուցաբերեն նշված մարզաձևերի խմբերի սաներին հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ

մարզաձևը սովորեցնելու համար: Դա անհրաժեշտ է ճիշտ ֆիզիկական դաստիարակություն ստանալու համար:

26. Նախատեսվում է, որ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի ազատ ոճի և հունա-հռոմեական ըմբշամարտերի, սամբոյի և ձյուդոյի մարզիչները նախապես կվերապատրաստվեն Հայաստանի Հանրապետության սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարության վերապատրաստման դասընթացներում, որոնք կազմակերպվելու են Հայաստանի ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական ինստիտուտում: «Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 6-րդ հոդվածի «ե» կետում ասվում է, որ ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի զարգացման պետական երաշխիքները, ի թիվս այլ երաշխիքների, ներառում են «Այդ բնագավառի համար կադրերի պատրաստման, վերապատրաստման ապահովումը, բնակչության ֆիզիկական դաստիարակության և բարձրագույն նվաճումների՝ սպորտի հիմնահարցերին վերաբերող գիտական հետազոտությունների նպատակային ֆինանսավորումը»:

27. Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևն անհրաժեշտ է ուսուցանել Երևանի և Գյումրու օլիմպիական հերթափոխի պետական մարզական քոլեջներում՝ ըմբշամարտի և ձյուդոյի բաժանմունքներում:

28. Ցանկալի է, որ «Համահայկական խաղերի համաշխարհային կոմիտե» հասարակական կազմակերպությունը հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևը ընդգրկի համահայկական խաղերի ծրագրում:

29. Անհրաժեշտ է Հայաստանի Հանրապետության սփյուռքի նախարարության օժանդակությունը՝ Հայաստանի Հանրապետության սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարության համատեղ աշխատանքներ տանելու՝ հայկական սփյուռքում հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևը տարածելու և զարգացնելու համար: Մասնավորապես հարկավոր է հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևը կամավորության սկզբունքով ուսուցանել սփյուռքի երիտասարդների հայրենաճանաչության «Արի տուն» ծրագրի մասնակիցներին:

5. ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ

30. Ծրագրի ֆինանսավորման աղբյուրներ կարող են համարվել պետական և համայնքների բյուջեները, մասնավոր հատվածի ներդրումները և նպատակային նվիրատվությունները, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրները: Ծրագրի միջոցառումների իրականացման համար պետական աջակցության մասով ֆինանսավորումը կարող է նախատեսվել համապատասխան բյուջետային տարիների համար կրթության, սպորտի և տարածքային կառավարման ոլորտների գծով պետական միջնաժամկետ ծախսային ծրագրերով և պետական բյուջեներով սահմանվող ծախսերի սահմանաչափերի շրջանակներում՝ ելնելով տվյալ տարիների ծախսային առաջնահերթություններից:

Հավելված N 2
ՀՀ կառավարության 2017 թ.
հունիսի 29-ի նիստի N 28
արձանագրային որոշման

ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈԽ ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ ՄԱՐԶԱՁԵՎԻ 2017-2020 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ

№	Միջոցառման անվանումը	Ակնկալվող արդյունքը	Կատարման պատասխա-նատուն	Համակատարողը	Ժամկետը	Ֆինանսավոր-ման աղբյուրը
1.	Հունա-հռոմեական ըմբշամարտի, ազատ ոճի ըմբշամարտի, ձյուդոյի, սամբոյի մարզիչների վերապատրաստում	Հունա-հռոմեական ըմբշամարտի, ազատ ոճի ըմբշամարտի, ձյուդոյի, սամբոյի մարզիչներին սովորեցնելու են հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի մարտավարական հնարքները, մրցավարական կանոնները: Վերապատրաստման գործընթացը կիրականացվի «Հայաստանի ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական ինստիտուտ» հիմնադրամում անցկացվող վերապատրաստման դասընթացներում և «հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպության կողմից ՀՀ մարզերում	ՀՀ սպորտի և երիտասարդու-թյան հարցերի նախարարու-թյուն	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, «Հայաստանի ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական ինստիտուտ» հիմնադրամ (համաձայնությամբ), «Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպություն	2017-2020 թվականներ, շարունա-կական	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:

		կազմակերպվող սեմինարներում: Վերապատրաստման դասընթացներից հետո նշված մարզաձևերի մարզիչները պատրաստ կլինեն իրենց խմբերի սաներին դասավանդելու հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևը:		(համաձայնությամբ)		
2.	Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի ուսումնական և մրցավարական կանոնների ձեռնարկի կազմում	Ձեռնարկը պարունակելու է հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտի մարտավարական հնարքների և մրցավարական կանոնների նկարագրություն: Ձեռնարկի լույս ընծայումը մեթոդական աջակցություն կլինի հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի մարզիչների համար:	«Հայաստանի ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական ինստիտուտ» հիմնադրամ (համաձայնու–թյամբ)	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություն, «Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպություն (համաձայնությամբ)	2017 թ.	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:
3.	Մրցավարների վերապատրաստում	Երևանում և ՀՀ մարզերում իրականացվելու է մրցավարների վերապատրաստում: Վերապատրաստվելուց հետո մրցավարները պատրաստ կլինեն դատելու հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի գոտեմարտերը:	«Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպու–թյուն (համաձայնու–թյամբ)	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություն	2017-2020 թվականներ, շարունա-կական	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:
4.	«Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպության ֆինանսավորում	Միջոցառումն ուղղված է հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի պահպանմանը, զարգացմանը և տարածմանը:	ՀՀ սպորտի և երիտասարդու-թյան հարցերի նախարարու-թյուն	«Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպություն (համաձայնությամբ)	2017-2020 թվականներ	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:

	Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան թվականների պետական բյուջեի՝ «Աջակցություն հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի զարգացմանը» ծրագրով					
5.	2017-2020 թվականների, ըստ տարիների «Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպության մարզական միջոցառումների օրացուցային պլանով նախատեսված միջոցառումների իրականացում	Անհրաժեշտ է ապահովել «Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպության յուրաքանչյուր տարվա մարզական միջոցառումների օրացուցային պլանով նախատեսված միջոցառումների անցկացումը: 2017 թվականի միջոցառումներն են՝ ՀՀ մարզային առաջնություններ, պատանիների ՀՀ առաջնություն, սույն Ծրագրի 7-րդ կետում նշված միջոցառումը, սույն Ծրագրի 6-րդ կետի միջոցառումը:	«Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպու–թյուն (համաձայնու–թյամբ)	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություն	2017-2020 թվականներ, շարունա-կական	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:
6.	Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի գոտեմարտերի համար համազգեստի ձեռքբերում	Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի մրցումային գոտեմարտերի համար անհրաժեշտ է համապատասխան համազգեստ: Համազգեստի ձեռքբերումը ընդգրկված է Հայաստանի Հանրապետության 2017 թվականի պետական բյուջեի ծրագրում (տե՛ս սույն Ծրագրի 4-րդ կետը): Համազգեստի ձեռքբերումը անհրաժեշտ է ընդգրկել	ՀՀ սպորտի և երիտասարդու-թյան հարցերի նախարարու-թյուն	«Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպություն (համաձայնությամբ)	2017 թ., շարունա–կական	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:

		յուրաքանչյուր տարվա պետական բյուջեի ծրագրում:				
7.	Անկախ Պետությունների Համագործակցության անդամ-պետություններում անցկացվող ազգային մարզաձևերի միջոցառումներին (ազգային մարզաձևերի փառատոներ, համաժողովներ) մասնակցություն	2017 թվականին նախատեսվում է Հայաստանի Հանրապետությունը ներկայացնող՝ հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևով զբաղվող մարզիկների մասնակցությունը Ռուսաստանի Դաշնության Ուլյանովսկ քաղաքում օգոստոսի 11-16-ը անցկացվելիք Անկախ Պետությունների Համագործակցության անդամ-պետությունների ազգային մարզաձևերի և խաղերի առաջին փառատոնին ըմբշամարտ գոտիներով մարզաձևի մրցումների ծրագրով: Միջոցառումն ուղղված է Անկախ Պետությունների Համագործակցության անդամ-պետություններում ազգային մարզաձևերի պահպանմանը, տարածմանը և զարգացմանը:	ՀՀ սպորտի և երիտասարդու-թյան հարցերի նախարարու-թյուն	«Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպություն (համաձայնությամբ)	2017 թ., շարունա–կական	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:
8.	Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի քարոզչություն	Իրականացվելու է հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի միջոցառումների լուսաբանում զանգվածային լրատվամիջոցներով, այդ թվում՝ ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարության պաշտոնական կայքում:	ՀՀ սպորտի և երիտասարդու-թյան հարցերի նախարարու-թյուն	«Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպություն (համաձայնությամբ)	2017-2020 թվականներ, շարունա–կական	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:
9.	Ջավախքում հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի	Ավանդաբար՝ խորհրդային տարիներից սկսած, փետրվար-մարտ ամիսներին Ջավախքում	Ջավախքի «Ջավախք» հասարա–կական	«Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա»	2017-2020 թվականներ, շարունա–	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ

	մրցաշարի անցկացում	հովանավորների միջոցով կազմակերպվում է հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի մրցաշար: «Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպությունը տրամադրում է մրցավարներ՝ միջոցառումը պատշաճ մակարդակով անցկացնելու համար: Միջոցառման նպատակն է նպաստել հայապահպանությանը:	կազմակեր–պություն (համաձայնու–թյամբ)	հասարակական կազմակերպություն (համաձայնությամբ)	կական	ֆինանսավորում չի պահանջվում:
10.	Հայաստանի Հանրապետության մանկապատանեկան մարզադպրոցներում հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի պարտադիր ուսուցանում հունա-հռոմեական ըմբշամարտ, ազատ ոճի ըմբշամարտ, սամբո և ձյուդո մարզաձևերի խմբերում	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարության, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության, համայնքային և Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության մանկապատանեկան մարզադպրոցներում մարզչի մեկական հաստիքի ավելացում՝ հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևն ուսուցանելու համար: Նախատեսվում է Հայաստանի Հանրապետության յուրաքանչյուր մարզում ավելացնել մեկական հաստիք:	ՀՀ սպորտի և երիտասարդու-թյան հարցերի նախարարու-թյուն	ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարություն, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, Երևանի քաղաքա–պետարան (համաձայնությամբ), ՀՀ մարզպետարաններ, «Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպություն (համաձայնությամբ)	2017-2020 թվականներ, շարունա–կական	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:

11.	Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի ուսուցանում Երևանի օլիմպիական հերթափոխի պետական մարզական քոլեջում և Գյումրու օլիմպիական հերթափոխի պետական մարզական քոլեջում	Անհրաժեշտ է Երևանի և Գյումրու օլիմպիական հերթափոխի պետական մարզական քոլեջների ըմբշամարտի և ձյուդոյի բաժանմունքներում ուսուցանել հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևը:	ՀՀ սպորտի և երիտասարդու-թյան հարցերի նախարարու-թյուն	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, «Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպություն (համաձայնությամբ)	2017-2020 թվականներ, շարունա–կական	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:
12.	Արցախի մանկապատանեկան մարզադպրոցներում հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի պարտադիր ուսուցանում հունա-հռոմեական ըմբշամարտ, ազատ ոճի ըմբշամարտ, սամբո և ձյուդո մարզաձևերի խմբերում	Արցախի մասնագետների (հունա-հռոմեական ըմբշամարտ, ազատ ոճի ըմբշամարտ, սամբո, ձյուդո մարզաձևեր) հրավիրում՝ վերապատրաստում անցնելու Հայաստանի Հանրապետությունում: Վերապատրաստման դասընթացներից հետո նշված մարզաձևերի արցախցի մարզիչները իրենց խմբերի սաներին կուսուցանեն հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևը:	ՀՀ սպորտի և երիտասարդու-թյան հարցերի նախարարու-թյուն	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, Արցախի կրթության, գիտության և սպորտի նախարարություն, «Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպություն (համաձայնությամբ)	2017-2020 թվականներ, շարունա–կական	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:
13.	Արցախում հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի մրցաշարի կազմակերպում	Արցախում հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի մրցաշարի կազմակերպում, որին կմասնակցեն Արցախի, հայկական սփյուռքի և Հայաստանի Հանրապետության մարզիկները:	«Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպու-թյուն (համաձայ-նությամբ	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություն, Արցախի կրթության, գիտության և սպորտի նախարարություն	2018 թ., շարունա–կական	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:

14.	2019 թվականի համահայկական խաղերի ծրագրում հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի ընդգրկում	Նախատեսվում է 2019 թվականի համահայկական խաղերի ծրագրում ընդգրկել հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևը:	«Համահայ–կական խաղերի համաշխարհա–յին կոմիտե» հասարակական կազմակերպու–թյուն (համաձայնու–թյամբ)	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություն, «Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպություն (համաձայնությամբ)	2019 թ.	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:
15.	2019 թվականի համահայկական խաղերից հետո կամավորության սկզբունքով հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի ուսուցանում հայկական սփյուռքից ժամանած մարզիկներին	2019 թվականի համահայկական խաղերին մասնակցող հայկական սփյուռքից ժամանած մարզիկները մի քանի օր ավել կմնան՝ հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի դասեր ստանալու համար: Ծրագիրը հիմնված է կամավորության սկզբունքի վրա:	«Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպու–թյուն (համաձայ–նությամբ)	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություն, ՀՀ սփյուռքի նախարարություն	2019 թ.	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:
16.	«Արի տուն» ծրագրի մասնակից սփյուռքահայերին հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտի ուսուցանում	«Արի տուն» ծրագիրը սփյուռքի երիտասարդների հայրենաճանաչության ծրագիր է: Կամավորության սկզբունքով հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի ուսուցանումը «Արի տուն» ծրագրին մասնակցող երիտասարդներին միաժամանակ համահունչ է «Արի տուն» ծրագրի նպատակներին և հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի զարգացման հայեցակարգին:	«Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպու–թյուն (համաձայ–նությամբ)	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություն, ՀՀ սփյուռքի նախարարություն	2017-2020 թվականներ, շարունա–կական	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում:

17.	Հայկական սփյուռքում հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի դասընթացների կազմակերպում	Կիրականացվի մասնագետների գործուղում այն երկրներ, որտեղ կա հայկական սփյուռք, և տեղում դասընթացների կազմակերպում	«Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպու-թյուն (համաձայ-նությամբ)	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություն, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարություն, ՀՀ սփյուռքի նախարարություն	2017-2020 թվականներ, շարունա–կական	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում: